

ABRIL 2011

La Toca

Alegre imatge de la rua del carnestoltes (19 de març)

LA MUNTANYA DEL MARBRE S.C.P.

Taller: Carretera de Vic, núm. 74 - MOIÀ
Tel. 93 820 80 96 - Fax 93 839 91 58
Tel. mòbil 608 192 380 - 629 189 292

MARBRES - PEDRES I GRANITS
SILESTONE I COMPACSTONE

Demani'ns pressupost!

Obert: feiners i dissabtes matí

Ctra. de Vic, 22-24 - 08180 Moià
Tel./Fax: 93 820 84 93
moiacuines@gmail.com

CUINES PLENES DE VIDA.
TENDÈNCIES ACTUALS EN DECORACIÓ

DISSENY PERSONALITZAT

Index

Editorial	3
Pluviomètrica	4
Punts de vista	5
Tres quarts de quinze	6
L'Esplai	9
Sant Feliu de Rodors	10
Aniversaris familiars	12
Les trenes de la Patufa (conte per a infants)	14
Per molts anys, Josefina!	15
Comiat de Mn. Francesc Arumí	16
Caminades pel Moianès	17
Publicacions	19
Biblioteca de Moià	21
Pàgines de l'Institut	22
Pensaments caçats al vol	23
Campanades	24
Notícies de l'Estany	24
Decés de Josep Solà i Forcada	25
Noticiari	28

DIPÒSIT LEGAL B-4501-1983

MOIÀ

ABRIL 2011

Any 65 Núm. 717

Redacció: Joies, 11, tel 93 820 81 36

Impressió: Winihard Gràfics, Moià

Fotografies: A. Clotet, C. Illa,
M. Alsina i particulars

LATOSCA es membre de l'Associació
Catalana de la Premsa Comarcal

LA TOSCA a INTERNET:

<http://www.latosca.org>

latosca@latosca.org

BREUS COMENTARIS D'ACTUALITAT

En el moment de redactar aquesta nota editorial, l'actualitat ens presenta tres fets que volem comentar breument.

En l'àmbit mundial, s'ha produït a principis de març, al Japó, un fort terratrèmol, seguit d'un gegantí tsunami, que ha causat milers de víctimes i importantíssimes destrosses, i seguit, encara, d'un greu accident en una central nuclear. Això ens hauria de fer replantejar, per una banda, la precaució davant les forces de la natura: cal preveure els moviments sísmics i els tsunamis i actuar en conseqüència, deixant d'habitar en zones perilloses; per altra banda, també cal extremar les previsions de seguretat enfront de l'energia nuclear, que, al costat dels seus avantatges, presenta molts inconvenients i riscos per a la salut.

També en l'àmbit internacional, i més a prop nostre, entre febrer i març s'han generat revoltes populars a Líbia, reprimides violentament i desproporcionadament pel règim allí imperant. A la fi, l'ONU ha decidit intervenir-hi. Doncs bé, caldria preveure uns principis internacionals d'ingerència humanitària per a aquest gènere de casos. La humanitat, que en moltíssims aspectes ja constitueix una unitat, no pot desentendre's dels problemes que afecten una part d'aquesta, quan es tracta de problemes greus. Cal avançar cap a un dret internacional que s'imposi coercitivament per part d'una mena de «policia internacional» sota l'autoritat de les Nacions Unides.

Aterrant a l'àmbit local, s'acosten unes noves eleccions municipals. Com ja hem dit altres vegades, creiem que, en municipis petits o mitjans, com el nostre, les llistes de candidats haurien de ser obertes, de tal manera que, més que partits, plataformes o sigles, el ciutadà pogués elegir perso-

nes. Mentre no sigui així, hem de demanar, als candidats que sortiran elegits, que procurin governar amb esperit de diàleg i cooperació, mirant per damunt de tot el bé comú i deixant a segon terme les divisions partidistes o de grup.

ESTACIÓ PLUVIOMÈTRICA DE L'ESCOLA PIA DE MOIÀ

LATITUD 41°48'53" N - LONGITUD 2°5'44" E - ALTITUD 741 m

Febrer del 2011

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	MÀX.	MIN.	MIT.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	PARCIAL	TOTAL
De l'1 al 10	17'3	-2'4	7'4	9	-	1	W	-	
De l'11 al 20	13'3	0'2	6	3	3	4	W	6'2	
Del 21 al 28	15'8	0'4	7'6	2	1	5	SW	-	6'2

Carles Illa i Casanova té establerts els següents serveis d'informació meteorològica per internet: MeteoMoià: <<http://www.elmoianes.net/meteoMoia.htm>>

Visió del temps en directe: <http://www.elmoianes.net/meteoMoia_WebCam_Foto.htm>

El temps que fa a Moià en aquest instant:

<<http://www.elmoianes.net/meteoPublicacioExterna.htm>>

Per a contactar: <meteoMoia@elmoianes.net>

Escorxador Comarcal del Moianès

Zona Industrial
Avda. del Prat, s/n
08180 MOIÀ

Tel. / Fax 93 820 80 84
Mòbil 608 44 21 87
Partic. 93 830 09 20

PUNTS DE VISTA

Presentació d'Entesa per Moià

Fa quatre anys, uns amics del MAP que es presentaven a les eleccions municipals de Moià em vam demanar que m'incorporés a la seva candidatura amb la finalitat d'aportar-hi els meus coneixements financers davant una situació econòmica municipal que, després de molts anys de dèficit continuat, ja s'intuïa com a insostenible i que, en tots els darrers anys de bonança econòmica, no solament no es va controlar, sinó que va continuar creixent de manera exponencial.

Ens van faltar només uns quants vots per a poder fer el canvi i començar a treballar per redreçar les malmeses finances municipals. Durant aquests anys, la meua tasca a l'oposició ha consistit a analitzar les informacions econòmiques municipals a les quals podia tenir accés, donar-les a conèixer als moianesos a través de la premsa i del butlletí del MAP, estudiar els pressupostos anuals i presentar-hi alternatives (malgrat que la majoria de l'equip de govern mai no les prengué en consideració), com també fiscalitzar i fer arribar als òrgans oficials de control comptable (Sindicatura de Comptes i Tribunal de Comptes) les qüestions que consideràvem irregulars i que afectaven la correcta gestió dels diners de tots els vilatans.

Després d'aquests quatre anys, he considerat que podia continuar aportant la meua experiència i il·lusió per tal de contribuir al complex treball de redreçar les finances municipal i impulsar un canvi que retorni la confiança dels moianesos en la seva primera i més propera institució pública: l'ajuntament.

Fruit d'aquesta voluntat i dels contactes entre els meus companys i companyes del MAP per tal de fer una candidatura més àmplia i representativa del poble, amb gent que ha compartit amb

mi l'experiència municipal i amb gent que treballa i ha treballat en diverses entitats moianeses, va sorgir la idea de constituir un grup polític local, la finalitat del qual fos, únicament i exclusivament, treballar per Moià, amb els objectius principals de restablir l'equilibri financer i fomentar la necessària participació ciutadana en la vida municipal.

Entesa per Moià és un grup constituït per moianesos i moianeses que coneixen la situació financera, el funcionament de l'administració municipal, dels seus patronats i de les dues empreses públiques i per gent vinculada al teixit associatiu moianès, amb capacitat i voluntat per a aportar idees i solucions als problemes de funcionament del nostre poble.

El nom d'Entesa, que significa avinença o acord, crec que és el més adequat per a reflectir l'esperit del nostre grup, que es presentarà a les pròximes eleccions municipals amb la finalitat de poder encapçalar un govern d'unitat en el qual s'integrin tots els moianesos i moianeses que resultin escollits a les urnes.

Personalment, com a candidat a l'alcaldia per l'Entesa, i tot l'equip de la candidatura, estem a la disposició dels ciutadans per tal de recollir propostes i suggeriments que puguin contribuir a millorar el nostre poble.

Ramon Crespiera

www.entesapermoia.net

rcrespiera@entesapermoia.net

Llegir

ens fa més cultes

TRES QUARTS DE QUINZE

Bensegur que tothom, en alguna circumstància, ha sentit o ha emprat la frase «anar a tres quarts de quinze», referida a alguna cosa o fet que no acaba de rodar com era d'esperar; a vegades, referida també a aquelles coses o personatges que van sempre a deshora; en resum, desorganització a desdir. El que ja no és tan normal és que qui ho diu o qui ho escolta sàpiguen com va néixer aquesta frase feta, avui tan estesa i habitual.

Comencem, tal com s'ha de fer, pel començament. Ens situem a finals del segle XIX, exactament a mitjans de l'any 1900 i en ple regnat de la reina regent Maria Cristina. El Consell de Ministres és presidit per Francisco Silvela. En tot Europa es respira una tendència progressista «de modernitat»... i al Regne de les Espanyes no poden pas ser menys!

Per aquells anys, encara, cada racó del país es regia segons l'hora que al mandatari de torn li vingués de gust, és a dir, l'hora en què el sol transitava per damunt de la vertical de la gorra de l'agutzil del poble, del copalta del cacic o de la coroneta del rector. Així, exagerant una mica, si a Moià era migdia, a Manresa podien ser les onze si fa no fa.

Tal desgavell d'horaris va fer decidir el senyor Silvela a seguir les directrius d'Europa i decretar que tot el regne s'havia de governar per un horari únic i conforme a la divisió del globus terraquí en vint-i-quatre fusos horaris; cada fus, amb una hora de diferència respecte als fusos anterior o posterior. Tota una fusió de fusos que sembraven la confusió...

Se substituïrien els horaris referits al matí, tarda, nit i matinada per un horari únic que dividiria el dia *in saecula saeculorum* en partions de vint-i-quatre hores, una rere l'altra. L'horari s'hauria de computar a partir de les dotze de la nit i se succeïrien d'una en una totes les vint-i-quatre seccions horàries del dia fins a la mitjanit següent* tornant a recomençar, a partir d'aquell moment insomne (quan les òlibes xiulen amb crit avellutat des dels seus cataus dels campanars), un nou cicle de vint-i-quatre hores més. I així successivament.

Mentrestant, a Vic, a l'ajuntament, anaven tirant, a empentes i rodolons, amb el vell rellotge de Plaça, palplantat finalment a la torre de la casa de la ciutat l'any 1825, després d'uns quants segles de litigis entre canonges i consellers. Això, però, ja són figues d'un altre paner; per aquí no cal embolicar-nos més. Dit sigui de pas, l'al·ludit i decrèpit rellotge podia haver sortit dels tallers d'en Francesc Crusat de Moià, que en el seu moment va presentar una oferta ben detallada i feta a mida de les arque municipals. Amb tot, hi ha altres fonts

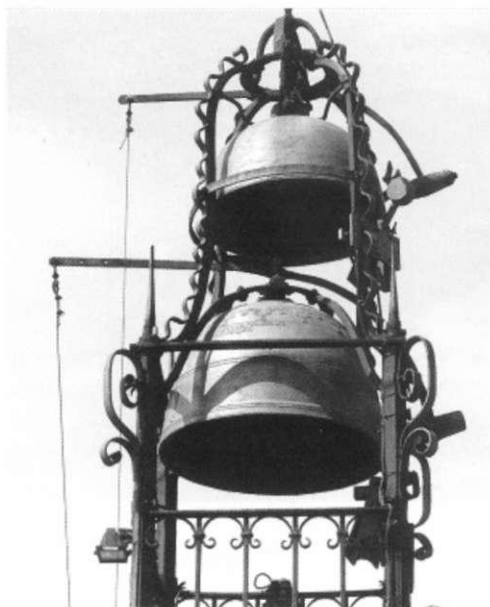
Campanar de l'ajuntament de Vic, any 1901

(com ara Miquel Canellas) que l'inclouen com a obra d'en Tusquelles, un altre operari de l'època i rellotger de Vic.

Ara bé, en reunió del consell municipal (primavera de l'any 1900) es decideix crear una «Comissió del nou rellotge» i, després d'un munt de deliberacions, aquesta «assemblea de vigatans d'escó ben enganxat» decideix que ja és hora de canviar la vella màquina de ferrer. I, ja posats a fer, també decideixen de canviar l'horari convencional, de dotze i dotze hores, pel nou horari modern de vint-i-quatre hores totals i així donar compliment al decret del govern Silvela.

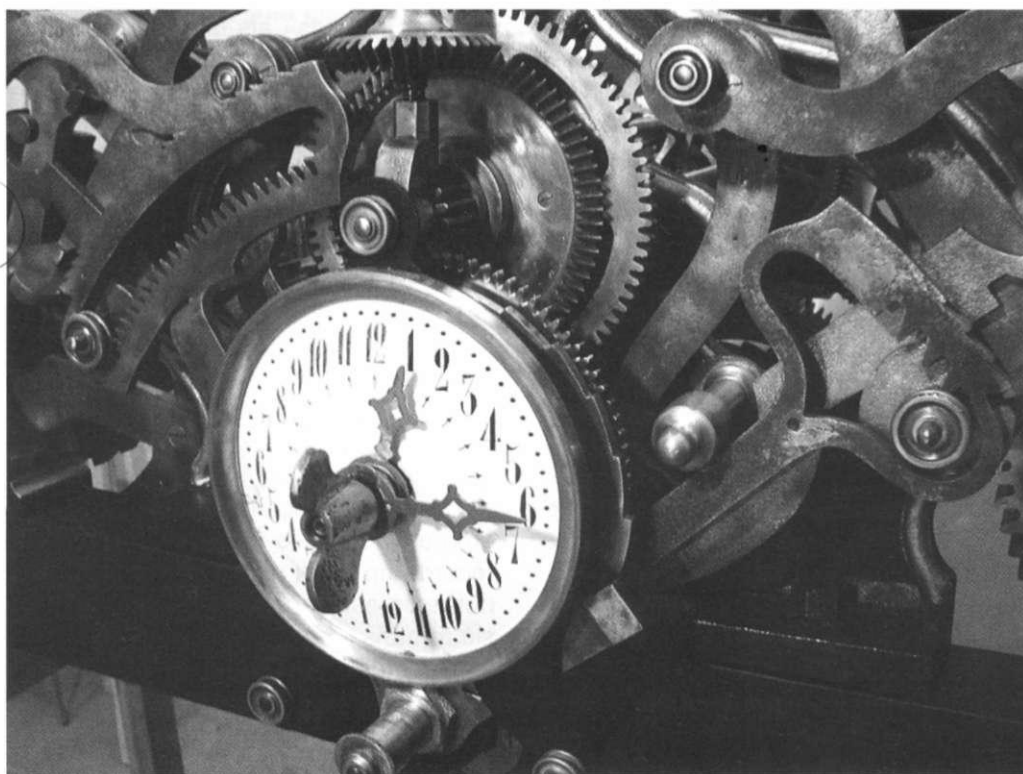
Després de molt buscar i remenar, es troba i es tria l'industrial que ha de fabricar la nova maquinària del rellotge civil de Vic. La feina, després de remenar una altra oferta, s'encarrega finalment al mestre d'hores Josep Besses, rellotger de Barcelona i col·laborador de la Reial Acadèmia de les Ciències i les Arts, que

Campanes del rellotge públic vigatà

dirigia, en aquells anys, el prestigiós astrònom i meteoròleg Eduard Fonserè.

Esfera de 24 hores: 12 + 12 (de Besses)

Netejant el rellotge de Vic

El nou rellotge de Vic, seguint el real decret de la reina Maria Cristina i del seu primer ministre Silvela, hauria de marcar i sonar les vint-i-quatre hores. I així ho van fer, seguint al peu de la lletra el decret i, per tant, tenint en l'esfera tots vint-i-quatre números.

A la primavera de 1901 ja es pot veure, a la torre de l'ajuntament de Vic, la nova i flamant esfera de les vint-i-quatre hores; una filigrana de la tècnica i de la modernitat... que encara tenim fotografiada per al convenciment d'incrèduls.

Ara sí que l'hem feta bona! Com diantre s'interpreta l'hora d'aquest rellotge? Allí on hi havia, abans, les sis, ara marca les dotze del migdia. A la posició «normal» de les nou, ara hi han pintat el número divuit... Els vigatans i els visitants de la plaça del Mercadal es comencen a rascar la closca...

A tot això cal afegir-hi els tocs intermitents i martellejants de les campanes. Fins a migdia, cap problema. Però a partir de la una del migdia, perdó, de les tretze... com hi ha món! Nang-nang-nang-nang... i així *ad infinitum*.

Imagineu les dotze de la nit tots els dies de l'any 1901... Perdó, les vint-i-quatre! La gent anava a dormir, com les gallines, en fer-se fosc. A les vint-i-tres i cinquanta nou, ja anaven pel tercer son. I

un minut més tard comença la serenata: quatre quarts i vint-i-quatre martellades a la campana de les hores: nang, nang, nang, nang, garranaannnnngü!

I a cada martellada, una jaculatòria per als inspirats promotors de les vint-i-quatre hores de batalls. Els excel·lentíssims de tots els pelatges. Primera batallada i donem «records» als familiars de la nissaga reial: de Felip V a P«Alfonso» XIII; segona batallada i recordem els fills del benamat ministre Silvela... i així successivament barrinant records amb la parentela de l'alcalde i de tota la rastellera de regidors... que no eren pas tants. A més d'un li devien dedicar jaculatòries per partida doble.

I de dies, ai las!, la gent que continuava sense saber com interpretar les indicacions de l'esfera! Per a encabir vint-i-quatre números dins un cercle on, normalment, n'hi ha dotze, els dígit resultaven tan petits que era difícil de distingir-los.

I aquí començaren les crítiques, les empenyades i les mofes! Que si l'esfera recorda un barril d'arengades, que si els números estaven enganxats, que si fossin romans es veurien millor, que això de sumar més de dotze produeix encefalopatia, que si l'únic que es llegeix bé es el nom d'en Besses... que ja s'ho ha procurat, l'espavilat!

Ben aviat apareixerien els poetes, els tocacampanes i corrandistes de torn, tan inspirats com sempre:

*Sols de veure-ho fa quimera,
n'hi ha per trencà'ls el cap
a n'aquells qui han disposat
col·locar semblant esfera!
Mireu-la una bona estona
i no sabreu quina hora és,
i no comprendreu res més
que és «BESSES DE BARCELONA».*

Per altra banda, la gent de Vic llegien anuncis que deien: «Demà, diumenge, a les set de la tarda... Perdó! A les 19. Hi ha sardanes a la Plaça.»

Però els veïns de la Plaça estaven cada dia més empipats. La serenata començava a ser massa molesta i, cada cop que es produïa, se sentien tots els penjaments. A les dotze de la nit, en el millor dels sons, els venia el pànic de pensar si encara se les haurien amb les vint-i-quatre martellades de repetició. No hi podia haver pau nocturna al redós del Mercadal, el concert sota els llençols els treia de polleguera.

Les protestes i les burles se succeïen i fou llavors quan la gent de la Plaça començaren a quedar, per a trobar-se o per a xerramequejar sota el rellotge municipal, «el de tres quarts de quinze». I si el tren arribava tard, si aquell o l'altre era un

impuntual incurable, ja us podeu imaginar el que es deia: «Arribarà a tres quarts de quinze.» Una hora desconeguda per limitació de la capacitat visual dels ciutadans. Així es popularitzà la dita i es convertí en frase quotidiana per a qualificar coses o gent que van descompassats, fora d'hores.

Només em queda dir, per acabar, que, al final, el fill del senyor Besses, a instàncies de l'ajuntament, s'apiadà dels soferts i pobres veïns del Mercadal de Vic i va modificar el toc de campanes i l'esfera exterior de la torre de Plaça per a convertir aquell rellotge un xic atabalador, però rar en la seva originalitat, en una màquina d'hores normal de dotze més dotze hores. Com els que repiquen i toquen, pausadament, en tot el món conegut.

Ara jo, en restaurar la màquina per a la seva museïtzació, he recuperat el seu disseny original de vint-i-quatre hores completes, d'un cicle sencer, tal com fou construït per Besses i inaugurat pels vigatans en ocasió de l'avinentsa del nou segle, l'any 1901. Segur que us agradaria conèixer-lo. Esperem que sigui ben aviat, si els de l'ajuntament de Vic li troben un bon escó o un bon aparador.

• **Joan PEDRALS**
amb aportacions, des de Vic,
de Miquel Canellas
(www.horamecanica.org)

L'ESPLAI

Heus ací les activitats de l'Associació de Gent Gran de Moià (l'Esplai), que extraïem del butlletí núm. 171 (febrer 2011).

Diumenge dia 6 de febrer a les sis de la tarda, ball amb Josep Maria d'Avinyó.

Diumenge dia 13 del mateix mes i a la mateixa hora, concert de cançons catalanes i havaneres pels Cantaires de l'Esplai. Sorteig d'una toia.

Dimarts dia 15, excursió a Barcelona. Al matí, visita al Museu Nacional d'Art de Catalunya. Dinar a Vallirana. A la tarda, visita guiada a la basílica de la Sagrada Família.

Diumenge dia 20 a les sis de la tarda, projecció de la pel·lícula *Una família con classe*.

Del 22 al 25 de febrer, sortida de Carnestoltes a Platja d'Aro.

Diumenge dia 27 a les sis de la tarda, ball animat per Raimon. Sorteig d'una toia.

SANT FELIU DE RODORS

Cercàvem informació sobre aquesta antiga parròquia del municipi de Moià, localitzada al nord-oest del terme. Està centrada per l'església de Sant Feliu, prop del turó on s'aixecaven les ruïnes del castell de Rodors (779 m d'altitud), a la capçalera de la riera de Malrubí. Ens expliquen que pels volts de l'any 1960 va ser venut, i les seves pedres, aprofitades per a noves construccions.

Tot el sector nord-oest del terme de Moià va formar, segles enrere, una jurisdicció pròpia, que principalment estigué sotmesa al castell de Rodors (*Rossedores* o *Rosedorios*, en documents dels anys 929 i 931). Molt aviat aquest castell va passar al domini reial directe i fou regit pels castlans de Clara. Des de 1381 pertangué a la família Planella, que el continuà senyorejant fins al segle XVII. En alliberar-se del domini dels Planella va formar un terme autònom, governat pel sots-veguer del Moianès, fins que entre 1714 i 1840 formà, amb Ferrerons i Sant Pere de Marfà, una batllia pròpia, dita de les Tres Quadres i també Batllia Forana, per distingir-la de la de la vila de Moià. Marfà se'n va separar l'any 1801, i en

1845 Rodors i Ferrerons es van fusionar amb Moià.

L'església de Sant Feliu de Rodors, documentada l'any 939, que va estar sotmesa a Moià, fou reedificada en època romànica i totalment transformada en el segle XVIII. Té com a tret més singular el seu campanar, que des de lluny sembla més aviat una torre de defensa. Potser l'any 939, en què s'esmenta per primera vegada l'existència de Rodors, aquesta part de l'edifici exercia més una funció militar que no pas religiosa.

Observem el detall del pou pluvial o cisterna, que ens fa saber de l'absència d'una deu regular d'aigua en aquest indret. Em sobta, personalment, la contemplació de l'espai buit del cementiri, del qual, segurament per evitar-ne la profanació (o a conseqüència d'alguna), s'endugueren les restes dels difunts. La imatge de desolació, quasi d'espoli, causa una estranya sensació.

Farem un tomb pel conjunt d'edificis: l'església, la rectoria i el petit cementiri que donà servei entre els segles XV i XX. En Feliu Ananos ens fa notar (i en recull imatges) que, emmarcat dins una data (1638), hi ha un dibuix d'una planta

Rodors vist d'un tros enllà

L'església, amb el campanar i la rectoria

La cisterna

La pedra amb el dibuix
del roldó

Un roldó florit

que identifiquem sense cap dificultat com un roldor. Aquesta imatge confirma la tesi que fa derivar el topònim *Rodors* del nom d'aquesta planta. Segons els diccionaris, el roldor (en llatí, *Coriacia myrtifolia*) és un arbust, de la família de les coriàcies, d'1,5 a 3 m d'alçada, glabre, de branques tetràgonas, de fulles normalment oposades, ovato-lanceolades, enteres i quasi sèssils, de flors menudes, verdoses, disposades en raïms axil·lars o terminals, i de fruits formats per cinc aquenis negres i lluent, embolcallats pels pètals i sèpals, que esdevenen carnosos i de color purpuri negrós. Es fa típicament en bardisses. Es troba a la terra baixa de la regió mediterrània oriental i és particularment comú a Catalunya. Els fruits són metzinosos i solen ocasionar enverinament a causa de la seva semblança amb les

móres. És conegut també com a *embor-ratxacabres*. El topònim, inicialment *Roldors*, ha evolucionat a *Rodors*. De fet, advertim encara avui la presència arreu d'aquesta planta arbustiva.

La demarcació de Sant Feliu de Rodors era formada per masos, entre els quals destaquen Vilalta, amb una capella dedicada a sant Nazari adossada a la masia, el Soler de Terrades, també amb capella pròpia, dedicada a la Mare de Déu del Roser, el Perer, el Molí del Perer, la Rovira, Casamitjana i Codinacs.

El tancament amb pany i forrellat de tots els accessos —sens dubte per a evitar la comissió d'actes vandàlics— no podrà, dissortadament, barrar el pas de l'enemic més demolidor i destructiu: el temps i l'abandó.

Antonio MORA VERGÉS

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg
Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

ANIVERSARIS FAMILIARS

E/ diumenge dia 13 de març la Sra. Encarnació Rovira i Illa, vídua Canellas, va celebrar l'arribada als seus noranta anys d'edat. Acompanyada de familiars i amics, participà en una eucaristia a l'església de l'Escola Pia i després en un dinar de germanor. Bo i felicitant-la, reproduïm un escrit que es va llegir en la trobada, com també un poema de Carles Riera. Creiem que, tant l'escrit com el poema, es poden fer extensius a altres persones i famílies moianeses que celebren efemèrides semblants.

La família, com una orquestra

Una família és com una orquestra: violins que toquen harmònicament, instruments de metall que sonen de tant en tant, el saxofon, i en un racó algú que aguanta un triangle, que ningú no sap per a què serveix.

En una família hi ha dormilegues, rondinaires, puntuals, mandrosos, els qui

s'adapten a tot i els qui de tots abusen; els qui tot ho arreglen, entusiastes, ingenus, simpàtics, deprimits; n'hi ha també amb problemes. Hi ha el rondinaire però que és màximament servicial; el qui no protesta mai i el qui sempre s'està queixant; el lent incorregible, l'explosiu que s'enfada de cop i de seguida demana perdó; el qui sempre és negatiu; el qui mai no posa res al seu lloc.

Una caricatura, on cada un de nosaltres pot identificar-se dins aquest *carrousel* familiar. Però la cosa més important és que cadascú compregui que el veritable problema no està ni en el rondinaire, ni en el lent, ni en el busca-raons, sinó en com se situa ell en aquesta orquestra singular, en com aconsegueix posar-se en sintonia i simpatia amb els altres instruments sense fer callar el so de ningú, sense presumir de solista o de mestre de l'orquestra, sense deixar ningú sol i sense acompanyar-lo, sense enfa-

Encarnació Rovira amb la seva besnéta Igone

dar-se massa amb el qui desafina o entra fora de temps.

Al contrari, el que escau a aquesta singular orquestra és que tots aprenen a adaptar-se als altres; que uns instruments complementen els altres, improvisant i sense ajustar-se estrictament a una difícil partitura només per a «músics» virtuoses on se suposa que mai ningú no s'equivoca, sinó en un diàleg que resulta agradable gràcies a l'aportació insubstituïble de cadascú.

Deixant a part la metàfora, una realitat que es compon de gent així pot generar una nova humanitat. La solució ets tu, com estimes la gent, com perdones. Ets tu, és l'altura, la profunditat i la magnanimitat de la teva ànima.

Amedeo Cencini

NORANTAANYS

Quin goig poder fer festa de la vida
amorosint moments de plenitud
i recordar l'olor de joventut
que dura encar, com flor de sajolida,

i sentir l'agombol que revalida
que us estimen de cor, amb promptitud,
els qui vostra bondat, neguit, salut
admiren ben sincers, lluny la mentida!

Quin goig saber que heu mantingut la fe,
coronats noranta anys d'afanys i anhels;
un bé de Déu d'espurnejants estels
us somriuen dedins d'un cel serè!

Quin goig tan viu us il·lumina el rostre
quan veieu que ens teniu sempre

prop vostre!

Carles Riera

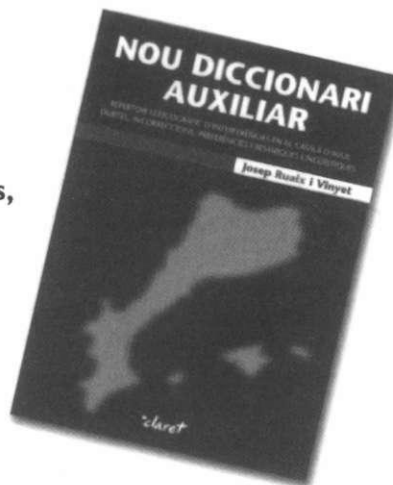
Les subscripcions ajuden

La Tòrrica

Josep Ruaix i Vinyet

Un **nou diccionari** que combina dues obres necessàries:

- un **Repertori lexicogràfic d'interferències en el català d'avui**, és a dir, un vocabulari de barbarismes actualitzat, ric i matisat
- un diccionari de **Dubtes, incorreccions, preferències i remarques lingüístiques**, que planteja i resol nombrosos dubtes i incorreccions més o menys freqüents, indica preferències entre variants o sinònims, i orienta sobre les darreres novetats.

***claret**
EDITORIAL

Roger de Llúria, 5 - 08010 Barcelona
Tel. 933 010 062 - editorial@claret.cat - www.editorialclaret.cat

LES TRENES DE LA PATUFA

(CONTE PER A INFANTS)

Una vegada hi havia una nena que l'anomenaven Patufa. Sempre portava dues trenes amb dos llaços al capdavall. A ella no li agradava gens, aquell pentinat, però la seva mare cada dia les hi feia, les trenes, tot dient-li: «Si vols portar els cabells llargs ha de ser d'aquesta manera, perquè si no, s'emboiquen i no hi ha manera de desfer-los.» Ella sols somiava quina una en faria per tal de poder dur els cabells deslligats. Cada dia arribava a casa seva amb les trenes desfetes i la mare s'enrabiava molt perquè la seva filla anava despentinaria com una bruixa. Va arribar a pensar que se'ls tallaria curts com un «xicotot». Però això no era el que ella volia.

Un dia, jugant amb una seva amiga, se li va encallar una de les trenes en una porta i es va clavar una estrebada tan forta que li va quedar mitja closca consentida, i el sol fet de passar-li la pinta suauement li feia molt mal. Aquell dia la mare va deixar que la seva filla anés al col·legi amb la cabellera desfeta. Va estar tan contenta, durant aquell dia, que no s'ho acabava de creure; era com un somni!

Pensava a veure què li podria dir, a la seva mare, per tal de convèncer-la que la deixés anar sense les trenes: «Li diré que encara em fa mal, i cada dia igual, i així em deixarà portar els cabells deslligats, sense trenes ni res de res...», anava pensant.

Durant un parell de dies, quan la mare la pentinava, ella es queixava tant que no li va fer trenes. El tercer dia va deixar de fer-li mal i ja no es queixava quan la seva mare la pentinava. Així, doncs, li va tornar a fer les dues «trenotes» com sempre.

Quan la Patufa es va veure al mirall, va plorar i plorar, sense que res ni ningú la pogués consolar. Va plorar tant i tant

que els ulls se li van començar a inflar i inflar i se li van posar vermells com dos tomàquets de sucra pa. I per més que volia parar de plorar, no podia. Va deixar un bon bassal al bany.

Amb aquestes, que va sentir una veu que li deia: «En aquests moments, tant si portes les trenes com si anessis amb els cabells deslligats, no quedés gaire afavorida, ja que sembles una escarola!» Ella es va espantar molt, perquè no sabia qui li parlava. De sobte va adonar-se que el mirall que tenia al davant l'estava mirant atentament. Va deixar de plorar i, a poc a poc, es va anar asserenant.

—Vostè em podria ajudar? —va preguntar al senyor mirall amb una mica de por.

—Potser sí —va respondre-li aquest.

—M'agradaria que la meua mare no em fes més les dues trenes i ja estic tipa de dir-li-ho i no em fa gens ni mica de cas.

—Rumiaré què hi puc fer!

La Patufa va marxar tota contenta cap al col·legi.

El senyor mirall, després de pensar i pensar què podia fer per ajudar-la, es va posar a treballar.

Aquell dia, quan la mare es va posar davant del mirall, es va dur un bon ensurt. S'hi va veure reflectida ella mateixa amb dues trenes com les que feia a la seva filla. Els dos llaços al capdavall eren dues serps que es movien. Despentinada com una bruixa de les més lletges. Tenia un nas en forma de bec d'àliga ple de pèls negres i gruixuts. A la galta hi tenia un parell de grans grossos i fastigosos. Al cap hi portava una espècie de barret que no sabia ben bé què era. Quan s'hi va fixar, es va desmaiar de cop: era una gran tifarada de vaca que li anava regali-

mant galtes avall. Li va costar refer-se d'allò; fins i tot aquella nit va dormir poc.

L'endemà, quan va pentinar la seva filla, li va proposar de fer-li una cua de cavall, amb l'excusa de canviar una mica de pentinat. La Patufa no va saber mai

què li havia dit, el senyor mirall a la seva mare, però va estar d'allò més contenta. Va veure que el mirall li somreia i li picava l'ullet.

Dolors MAS PARÉ
i Aina LÓPEZ MAS

PER MOLTS ANYS, JOSEFINA!

El dia 16 de març va complir setanta anys la poetessa moianesa Josefina Pons i Puigcorbé. Encara que, atès el seu delicat estat de salut, es limità a celebrar-ho en la intimitat familiar, foren molts els seus amics i col·legues que la felicitaren per escrit per tal que hom li pogués oferir un àlbum adient.

Des de LATOSCA felicitem públicament la Josefina, perquè ha estat i és col·laboradora nostra i perquè ha fet notables aportacions a Moià. En aquest sentit, ens plau de reproduir el sonet que li ha dedicat el nostre company de redacció Carles Riera.

ARS POETANDI

Els teus rims són tan dolços de llegir!
rossolen suaument al cor més tendre
refilant primaveres per ullprendre
quí s'apropa al teu art, que és de setí.

S'hi gronxen les paraules del bell dir,
adés amb gust d'infant, adés de cendra,
quan neix o mor l'instant i vols comprendre
la vida que és tan gran i el seu destí.

Dibuixes filigranes amb anhel
i el pensament s'envola cap al cel
pintant a poc a poc, com una fada,
tot l'arc de sant Martí, amb veu alada.

En cada vers o ratlla s'endevina
el teu màgic instint, oi Josefina?

**CLÍNICA
PODOLÒGICA
MOIÀ**

DP. Carme Mendoza Sacra
Nº Col. Podologia 1.113 / Nº Col. Infermeria 34.996

TRACTAMENTS DE PODOLOGIA I INFERMERIA

Plaça Colom, 4, 2n, 2a
Tel. 93 820 9155 - 08180 MOIÀ

COMIAT

DE MN. FRANCESC ARUMÍ

Quin goig que feia, la nostra església parroquial de Moià, plena de tots els qui volien manifestar l'afecte que senten envers els seu rector!

I és que el diumenge 27 de febrer, Mn. Francesc Xavier Arumí i Sala volia celebrar amb els seus feligresos la missa de comiat. La seva precària salut l'ha obligat a retirar-se a la Residència Sacerdotal de Vic.

En l'homilia, Mn. Francesc Arumí va adreçar als assistents unes sentides paraules: als tres sacerdots que concelebraven amb ell, que eren Mn. David Compte (vicari general de la diòcesi), Mn. Pere Sala (adscrit a la parròquia de Moià) i el P. Mateu Trenchs (vicari de la parròquia); als nens i nenes de la catequesi que, amb els seus pares, ocupaven els primers bancs de l'església; al grup de nens i joves que, amb les guitar-

res i altres instruments, van fer més esplendorosos els cants, i finalment a tots els fidels. Amb dolor manifestava la pena que li feia haver de deixar la nostra parròquia, on ha estat al servei dels cristians durant quasi catorze anys.

Després de l'homilia, un infant de la catequesi, el Jofre, va tocar el «Què li darem a n'el noi de la Mare» amb la flauta travessera. Amb quin silenci vam escoltar aquella melodia tan ben interpretada!

En acabar la missa, el pare Mateu va adreçar unes paraules als assistents, fent notar una de les característiques del tarannà de mossèn Francesc: el servei. «Mani'm», és l'expressió que fa servir sempre quan despenja el telèfon.

A continuació els infants de la catequesi van pujar al presbiteri per cantar al mossèn una cançó que havien preparat il·lusionadament. Cantant i picant de

Mn. F.X. Arumí mostrant el regal (foto d'À. Cabeza)

mans van fer somriure el pare de la família.

Una catequista de les més joves, l'Anna, va llegir una experiència personal que va causar una forta impressió en molts de nosaltres. Ens va explicar què havia estat i què era per a ella la parròquia: lloc on se sent acollida, apreciada i no jutjada; sent que és «casa seva».

Unes paraules de Mn. David Compte van concloure la celebració a l'església. Paraules d'agraïment al rector cessant, subratllant una de les característiques més importants de la seva pastoral: l'aventura. Mn. Arumí, al llarg dels seus

més de cinquanta anys de sacerdoci, ha estat sempre un home aventurer, un prevere que ha lluitat contra tota mena de dificultats, i se n'ha sortit, per escampar el Regne de Déu.

La festa va acabar a la sala polivalent de l'Hospital-Residència, on vam compartir un pica-pica de germanor i on es va oferir al rector que s'acomiadava un obsequi en nom de tota la parròquia: un quadre amb la reproducció de la imatge de la Mare de Déu Assumpta que presideix el temple parroquial.

Mossèn Francesc, moltes gràcies. I que Déu continuï al vostre costat.

CAMINADES PEL MOIANES

Continuant el cicle de caminades curtes per diferents llocs del Moianès, que organitza Rivendel, el diumenge 13 de març es va fer la cinquanta-cinquena caminada. A les nou del matí sortirem des de la plaça Catalunya o dels ànecs, de Moià, una colla de caminaires agosarats, davant el temps insegur que se'ns presentava, amb un cel tapat com si volgués ploure, però per sort no ho va fer.

Vam anar cap al carrer del Remei fins al seu final i llavors continuàrem cap a Puigsobirà per un camí planer. Allà vam trencar a la dreta per un corriol que ens féu baixar fins al torrent de font Candelera. Travessat el torrent vam girar a l'esquerra per agafar el camí de la Tosca i Monistrol a l'envista de la casa anomenada el Garrigar. Tombàrem a l'esquerra i, travessant el torrent de font Candelera, arribem a la cruïlla del camí de la Tosca amb el de la Falcia. Tirem pel de la Falcia, bo i deixant a la dreta el salt de Santa Maria.

Una nova cruïlla ens fa girar a la dreta deixant el camí de la Falcia a l'esquerra. Llavors vam seguir el de Casa les Vinyes,

que baixant una mica ens faria travessar la riera de la Falcia o de Castellnou. El camí va planejant, passem a prop de la tina de Riqueus, que deixem a l'esquerra, i prosseguim fins a la Saleta, antiga casa ara enrunada, amb espilleres a les parets que queden dempeus. Vam deixar la casa a la dreta i emprenguérem el camí costerut que ens faria arribar al pla de la serra de Riqueus.

Dalt el pla hi ha una cruïlla de camins. Nosaltres vam anar pel de la dreta, que tot planejant i baixant ens féu arribar a la font de la Serra, font que es conserva bé i en la qual des de fa poc temps han posat una aixeta per tal de racionalitzar el flux de l'aigua. Allà vam esmorzar i, després d'explicar-nos una llegenda, reprenguérem el camí anant cap a l'última cruïlla que havíem deixat tot venint. Vam abandonar el camí per on havíem pujat a l'esquerra i fressàrem el camí en direcció a llevant que ens faria arribar a una altra cruïlla. Nosaltres vam girar pel camí de l'esquerra per tal d'arribar a la Franquesa. Des d'aquesta casa es pot gaudir d'una magnífica vista sobre el pla moianès.

Els caminaires a la font de la Serra

Seguirem camí pel d'anar a la casa i vam arribar a la carretera de Moià-Castellterçol. La travessàrem per anar pel camí de la Gònima fins a passar pel costat de la casa i seguir pel mateix camí tot planejant fins a arribar a la font del Prat. Vista la font, vam anar a passar pel costat de la casa del Prat i ja empen-

guérem el camí de tornada a Moià passant pel polígon industrial del Prat i arribar a la carretera de Vic. Davant el dolmen decoratiu de la rotonda vam acomiadar-nos fins a la pròxima caminada, que serà a l'abril, esperem, i que ja veurem per on ens portarà.

Sebastià PADRISA

 GAS-OILS ROVIRA, S.L. CALEFACCIONS - INDÚSTRIES AGRÍCOLA	MOIÀ Avda. Zona Industrial, s/n Tel. 830.12.25
	AVINYÓ Antoni Pont, s/n Tel. 838.72.78
	CALDERS Crta. de Manresa Km 18,4

INSTAL·LEI I MANTENIMENT
 D'EQUIPAMENT AGRÍCOL

PUBLICACIONS

En aquesta secció donem compte de publicacions relacionades amb Moià o el Moianès o bé d'informació publicada sobre la nostra vila i rodalia i la seva gent. Distingim quatre apartats: llibres, fullets, revistes i diaris.

Llibres

En l'apartat de llibres, aquesta vegada anotem que ha sortit el llibre *500 raons per parlar català*, de David Pagès i Cassú, CCG Edicions, Girona 2011, 152 pp. Com suggereix el títol, fa cinc-centes citacions de frases a favor de la llengua catalana. Entre els molts autors citats n'hi ha tres de moianesos: Josep Lluís M. Picanyol, Carles Riera i Josep Ruaix.

Fulletts

En l'apartat de fullets, hem vist: «Guia de restaurants del Moianès», editada pel Consorci del Moianès, sense data.

Revistes

En l'apartat de revistes, i començant per les editades a Moià o rodalia, hem vist:

—el número 43 (2n semestre 2010) de *Modilianum*, revista d'estudis del Moianès, amb 96 pp. de treballs científics sobre la nostra comarca natural;

—el número 78 (febrer 2011) de *Guaitéu!*, full informatiu mensual de la comunitat dels Avets, amb 3 pàgines en format digital.

Passant a les revistes de fora, hem vist el núm. 74 (I trimestre 2011) de *Llengua Nacional*, que publica dos treballs de sengles autors moianesos: «Sobre "la majoria (de)" o "la major part de"», de Carles Riera i Fonts, i «Citacions incorrectes d'altres llengües», de Josep Ruaix i Vinyet.

Diaris

Passant als diaris, hem trobat les següents notícies (que donem per ordre

cronològic i, si no diem res, es tracta del diari manresà «Regió 7») d'interès per a Moià i rodalia i la seva gent:

—18-2-2011 (*La Vanguardia*): el suplement «Què fem?» dedica la portada a «Nandu Jubany, peus a terra, cap inquiet», cuiner vinculat a Moià; i a l'interior, 4 pàgines, amb aquest títol: «Can Jubany, o la suculència. Nandu Jubany, producte de la terra».

—20-2-2011: «L'estiueig l'ha posat en l'imaginari del país. L'agricultura de secà, la ramaderia i una indústria diversificada amb un bon pes de l'alimentació de qualitat assenten una comunitat que en temps de vacances dobla el nombre d'habitants. Fa cent anys que Moià és vila de vacances», reportatge de tres pàgines Salvador Redó per a la secció «Un dia en la vida de... Moià»; altres titulars que conté: «Els parcs són una part important de l'oferta de lleure. Aquests espais "romàntics" són un valor afegit en l'oferta de benestar que Moià posa a l'abast de vilatans i forans»; «El campanar barroc. Uíia potent peça arquitectònica que marca l'altiplà moianès com una fita»; «Un home del poble: Joan Pedrals, el Pollo i rellotger. Té cura del rellotge de la catedral de Santiago de Compostel·la»; «Trobat pel carrer: Josep M. Casacuberta, col·leccionista de 75 anys»; «El lector: Manel Alsina, col·leccionista de papers i fotografies de Moià. Puntal per a conèixer el Moià modern».

—22-2-2011: «Gairebé deu anys amb la xarxa posada, a Moià», foto de denúncia d'una imatge del cl de St. Sebastià. «Ajudem la dona embarassada i complementem la llevadora», breu entrevista a Aude Masingue i Marina Benet, terapeutes de Moià, dins la secció «De casa».

—23-2-2011: «ERC de Moià es vol presentar per lliure i deixa a la corda fluixa el pacte de progrés. Els republi-

cans haurien plantat els seus socis del MAP en l'intent de fer llistes amb el PSC i ICV. Elvira Permanyer ha abandonat la intenció de liderar el projecte unitari». «Ciclisme: El moianès Jaume Morales va aconseguir ser primer en la cursa de l'Estartit».

—24-2-2011: «"Moià diu prou!" defensarà la llista unitària, "però ara, des de l'ombra"». La «meteoimatge» és un saltant d'aigua glaçat, a Moià, fotografia tramesa a la redacció per Agustina Martínez Paixau.

—25-2-2011: «Els àngels existeixen, tant si ens ho creiem com si no», breu entrevista a Gabriela Dalmau, terapeuta dels colors, de Moià, dins la secció «De casa».

—26-2-2011: «Un referent de la literatura mexicana completa la seva obra des de Moià. Fernando Toia de Habich (Perú, 1941) ha fixat la residència a Moià (al Soler de Terrades) per acabar la seva faceta d'investigador literari, que fins ara havia desenvolupat gairebé completament a Mèxic. Abans de traslladar-se, va negociar la cessió dels més de 40.000 volums que tenia a casa amb la ciutat de Puebla, que fa poc ha inaugurat una biblioteca amb aquest llegat», reportatge d'una pàgina, signat per Josep Escudé, que conté aquestes altres titulars: «Lector empedreït i escriptor polifacètic»; «El fons de Puebla omple un buit sobre autors locals dels segles XIX i XX».

—27-2-2011: «La Diputació va pagar fa vint dies la subvenció de la plaça Sagrera de Moià. L'ens desmenteix el regidor d'Urbanisme, que va assegurar que l'Ajuntament no havia cobrat».

-1-3-2011: «El PSC de Moià dóna per fet que anirà sol per l'expectativa de fracàs del pacte unitari. Ningú no mou fitxa per reactivar les negociacions pel convenciment que ERC farà llista pròpia».

—2-3-2011: la «meteoimatge» són unes margarides en un pati de Moià, foto enviada a la redacció per Núria Mas Corts.

—3-3-2011: la «meteoimatge» és un ametller florit a Moià, fotografia tramesa a la redacció per Joan Capdevila.

—4-3-2011: «La Catalunya central s'emblanquina en una nevada inofensiva. Des de Montserrat fins a Puigcerdà i de Moià a Calaf, diverses poblacions van tenir precipitacions de neu amb escàs gruix acumulat», notícia il·lustrada amb una fotografia de Moià. «ERC de Moià renuncia a fer llista pròpia i s'integrarà en una d'independent. La formació es declara "transversal i oberta" i preveu donar a conèixer el nom i el candidat d'aquí a deu dies».

-5-3-2011: «El MAP de Moià no farà llista pròpia, però es vol mantenir com a plataforma. El PSC referma el seu projecte en solitari després de l'anunci d'ERC d'integrar-se en un grup independent».

—6-3-2011: en l'enquesta («De què es disfressaria, si ho fes?») hi ha la resposta de Jaume Valldeoriola, de Moià. La «meteoimatge» és una nuvolada sobre Castellterçol, foto enviada a la redacció per Carles Illa Casanova.

—8-3-2011: la «meteoimatge» són unes branques d'ametller florit, a Moià, fotografia tramesa a la redacció per A. Martínez Paixau.

—9-3-2011: «Castellterçol reparteix entre centenars de persones 4.000 racions d'escudella. El brou es va preparar en les 26 calderes que es van instal·lar a la plaça Prat de la Riba».

—10-3-2011: «Moià tindrà una llista independent amb integrants del MAP i de la plataforma. Ramon Crespià serà l'alcaldable d'una candidatura que vol treballar pel govern d'unitat». En l'enquesta («Què li sembla que els empleats d'AENA vulguin fer 22 dies de vaga?») hi ha la resposta de Cristina Barral, 38 anys, Moià.

—11-3-2011: «Moià recuperarà una processó que no sortia al carrer des de fa 22 anys. Els misteris que van sortir en el darrer seguici, l'any 1989, es conserven a l'església parroquial, i també 130 vestes. Els Armats sortiran dos dies». «Enric

Terencio repetirà com a alcaldable del PSC a Moià».

— 15-3-2011: «Entesa per Moià comença l'elaboració participativa del seu programa d'actuació». «El centre d'art de Calders restaurarà i posarà en marxa un forn de calç. La fita, a càrrec de l'Escola d'Edificació, és fer una cuita anual per a obtenir material amb l'antic procés». La «meteoimatge» és una tòfona gegant, foto enviada a la redacció per Carles Illa.

-16-3-2011: «L'Estany estalvia de forma envejable en un model que és pioner a tot Europa. L'administració ha dut a terme un model experimental a la població que a canvi ha pogut disposar d'importants subvencions públiques», part d'un reportatge sobre l'estalvi en l'enllumenat públic.

—20-3-2011: «La candidatura de nova creació on s'integrarà ERC es dirà AraMoià».

BIBLIOTECA DE MOIÀ

Converses anglès-castellà

Des de la biblioteca us recordem que, si voleu conversar una estona per refrescar el vostre anglès, podeu venir cada dimarts, de 2/4 de quatre a les cinc de la tarda. Pel que fa a les converses de francès, us comuniquem que es van acabar el dia 30 de març.

Exposicions

Al llarg del mes de febrer vam tenir una exposició de llibres màgics, llibres amb sorpresa. Són llibres anomenats *pop-up*, fantàstics llibres amb peces desplegable. Si bé l'exposició ens l'havien cedida, encara podeu trobar a la biblioteca una mostra de llibres d'aquest tipus, que podeu venir a buscar.

Del 10 de març al 4 d'abril tenim una exposició sobre «Comerç just».

Tardes de tallers

Hem tingut dues tardes de tallers. Així, el dimarts 8 de febrer, taller d'animals reciclats, i el dimarts 8 de març, taller de la vella Quaresma. En tots dos tallers hem comprovat que tenim grans artistes.

Taller d'animals reciclats

Exposició de llibres *pop-up*

Atrapallibres

El dimecres 16 de febrer vam tenir tertúlia amb els nens i nenes de cinquè de primària que s'han volgut apuntar a l'Atrapallibres. Aquesta era la segona tertúlia i anava sobre el llibre *Cornelius i el rebost d'impossibles*, de Carles Sala i Vila.

Club de Lectura

Com és habitual tots els darrers dilluns de mes, el 28 de febrer vam fer

tertúlia del Club de Lectura sobre la novel·la *L'estimava*, d'Anna Gavalrà (llegiu *Gavalrà*, perquè és ortografia francesa), i el 28 de març, sobre els *Contes* d'Anton Txèkhov, totes dues, conduïdes per Teresa Arnal. Us animem a participar en la pròxima tertúlia, que serà el 2 de maig sobre poesies de Josep Fàbrega.

PÀGINES DE L'INSTITUT

Treballs de recerca

Com cada any, a l'IES Moianès els alumnes de segon de batxillerat fan el seu treball de recerca i l'exposen. Sempre en tenim alguns de temàtica local o comarcal i us els presentem dins LA TOSCA. Aquesta vegada dues alumnes us resumeixen llur treball.

Les malalties minoritàries al Moianès

A partir del nostre treball de recerca, titulat «Les malalties minoritàries al Moianès», volíem descobrir on podien anar les persones de la nostra comarca natural afectades per aquestes patologies, com també saber com i on podien diagnosticar-los-les, ja que suposàvem que els centres d'assistència primària (CAPs) del Moianès no tenien els recursos suficients per a dur a terme aquestes tasques.

Les malalties minoritàries són malalties greus, poc freqüents i que afecten un nombre reduït de persones en comparació amb la població general. Aquestes malalties minoritàries són un conjunt molt ampli i heterogeni de condicions

patològiques i complexes que poden afectar totes les edats. Perquè una malaltia sigui considerada minoritària ha d'afectar un nombre limitat de la població total. A Catalunya es calcula que hi ha unes 400.000 persones afectades i que hi existeixen entre 6.000 i 7.000 malalties diferents.

Per tal de realitzar aquest treball i poder treure els millors resultats de les nostres preguntes vam fer entrevistes a diferents persones de la població moianesa.

Aproximadament la meitat de la població entrevistada, que correspon a 45 persones (47,4%), sap què és una malaltia minoritària i en coneix alguna. Per altra banda, 50 persones (52,6%) no coneixen el concepte de malaltia minoritària. Bona part de la gent entrevistada esmentava la Marató de TV3 com a font d'informació.

També hem realitzat entrevistes al personal sanitari de l'Hospital General de Manresa, amb un total de 16 treballadors, 14 dels quals durant els seus anys de servei s'han trobat alguna vegada amb un cas de malaltia minoritària. A

diferència del que esperàvem, la majoria de metges han contestat que no han disposat del material necessari per a dur a terme el tractament sinó que han hagut de recórrer a un centre mèdic més especialitzat.

La part del sector sanitari que es troba més sovint amb una malaltia minoritària són els pediatres, ja que el 80% de les malalties minoritàries són hereditàries i es desenvolupen normalment durant la infància. Per això mateix, són ells els qui han de tenir més coneixements sobre aquestes malalties.

La nostra pregunta principal era la següent: està preparat el personal sanitari del Moianès per a detectar i afrontar aquest tipus de malalties? Hem entrevis-

Alba Ferrer

Sara Font

tat 7 metges i infermers dels CAPs del Moianès i hem constatat que 6 d'ells s'han trobat alguna vegada amb alguna d'aquestes malalties poc freqüents. En alguns dels casos sí que serien capaços de detectar-les, però no de tractar-les, ja que es requereix un instrumental molt especialitzat.

**Alba Ferrer Carbonés
i Sara Font Armadans**

PENSAMENTS CAÇATS AL VOL

L'amor és una mena de malaltia,
molt agradable, que tots passem
tard o d'hora.

És també l'única cosa que, si no creix,
minva.

És una suggestió que comença amb
parauletes, que continua amb paraules i,
algunes vegades, acaba amb paraulo-
tes.

És una visita molt agradable que arri-
ba de puntetes i, a vegades, se'n va
donant un cop de porta.

És una capacitat que augmenta si es
comparteix amb altres.

Es un no sé què que arriba no saps
d'on i que se'n va no saps com.

És l'únic esport que no se suspèn per
falta de llum.

Perdonar és una paraula molt boni-
ca... fins a l'hora de fer-la servir.

Per a molts, la pregària consisteix a
demanar a Déu que beneeixi el nostre
treball i, si pot ser, que ens el faci.

Hi ha persones que no tenen res a dir,
però que ho diuen tan bé que es fan
escoltar.

Sebastià CODINA
(«Vacarisses», abril 2009)

CLINICA DENTAL

Dr. Marc Pujol Comajoan

ODONTOLOGIA GENERAL-URGÈNCIES
ORTODÒNCIA-IMPLANTS

Plaça Major, 10, 3r. 2a.

Tel. 93 830 06 98

08180 MOIÀ

CAMPANADES

Personatges de novel·la que no moren

Els bons novel·listes porten al món personatges imaginaris que no moren. Els donem un nom per tal de fer-los més reals.

Madame Bovary, dona jove, casada amb el metge rural, és coneguda pels quatre o cinc adulteris i suïcidi. Ella continua viva en la ment de les persones que llegeixen. Madame Bovary té moltíssim més gruix existencial que nosaltres mateixos. Ella viu i viurà. Flaubert, autor de la novel·la, fa anys que és a fer malves.

Conten que Balzac, ja caduc i malalt, demanava que el visités el metge de la novel·la que ell havia creat, titulada *La comèdia humana*.

Diuen que Cervantes, ja xaruc, trobava estrany que Sanxo Panza no vingués a veure'l.

Shelly declara que qui ha vist o llegit la bella Antígona, de Sòfocles, ja no sabrà estimar cap més dona comparable.

La literatura fa real allò que és irreal. Jo, els personatges, els somio. Els toco.

La psicoanàlisi, un viatge a l'interior

La psicoanàlisi és el mètode a seguir per a guarir algun trastorn neuròtic trobant-ne les arrels ocultes en el subconscient, a vegades des de la infància.

Anem a veure el psicoanalista quan no sabem ben bé qui som i, de tots els papers que la societat ens imposa, voldríem saber quin és el nostre. Avui hi ha molts titelles.

Ara bé, un viatge a l'interior de la persona no sempre és agradable. No és gens estrany trobar-hi amagatalls o hipocresia.

Seguint el tema, diuen que hi ha individus que senten una compulsió neuròtica a rentar-se les mans sovint. Malgrat saber que la lògica d'allò que fan és absurda, la segueixen.

A mi, que del tema que he escrit no en sé res, deixeu-me bromejar dient que me'n rento les mans.

Mn.-Pere CAMPÀS BONAY

NOTICIES DE L'ESTANY

NOTÍCIES DE L'ESTANY

El dissabte 29 de gener un grup de quaranta persones es va desplaçar a Barcelona per visitar la basílica de la Sagrada Família. Va ser molt bonic contemplar-la i seguir les explicacions adients.

Els dies 16 i 23 de febrer i el 2 de març, al Casal de la Gent Gran, es va fer un taller de pintura sobre roba.

Del 18 de febrer al 6 de març, a l'Espai d'Art «El Cercle» de Manresa hi hagué

una exposició de pintures de Jaume Crespiera, pintor estanyenc resident a Sant Fruitós de Bages.

El divendres 25 de febrer els petits de l'escola i els seus pares van fer la rua de Carnestoltes.

El diumenge 6 de març hi hagué ball de Carnestoltes per a la mainada, amb berenar i amb l'actuació d'Àngel Daban.

El dissabte 12 de març l'Associació de la Gent Gran va celebrar el «dijous llarder» (encara que no era dijous) amb un dinar ben concorregut.

El dijous 17 de març va tenir lloc a l'Estany la «Jornada - Enllumenat públic amb LED - Noves tecnologies i experiències municipals». Compréngué la «I Jornada d'eficiència energètica», el «II Seminari de la Xarxa de suport a les accions de sostenibilitat energètica», una conferència a càrrec del meteoròleg Francesc Mauri i, al vespre, una visita als

carrers del poble amb explicació *in situ* sobre l'enllumenat públic de l'Estany.

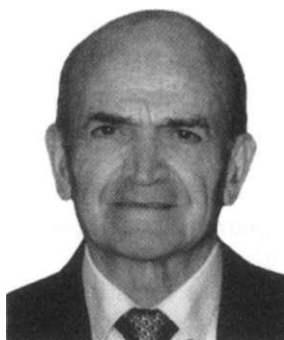
El dia 5 de febrer va morir Francesc Prat i Canet, de seixanta-set anys d'edat. I el 16 del mateix mes, Àngel Vila i Farràs, de vuitanta-dos anys. Al cel sien. Donem el condol a les famílies.

Maria Estany ESPARÓ

DECES DE JOSEP SOLÀ I FORCADA

El dia 18 de febrer va morir, en un centre hospitalari de Manresa, després de llarga malaltia, en Josep Solà i Forcada. Havia nascut a Moià el 15 d'octubre de 1921, fill de Josep i Angeleta i germà gran de tres: ell, en Joan i la Ramona. Va estudiar a l'Escola Pia de Moià i després a l'Institut Balmes de Barcelona, però la guerra civil interrompé aquests estudis. Tanmateix, exercí més o menys el mestratge, especialment en unes classes de formació professional que funcionaren a Moià durant la postguerra. Fuster d'ofici, com son pare, es casà amb Paquita Molist l'any 1959. Tingueren un fill, Francesc, fruit del matrimoni del qual resultaren avis d'una nena.

Havent estat cofundador de LA TOSCA i redactor molt implicat, en diferents èpoques, li retem homenatge i ens complaem de publicar en memòria seva quatre escrits: un, de la nostra col·laboradora habitual, i amiga de la família, Agustina Cantó; un altre, del seu col·lega dins la Fundació Francesc Sagrera, Joan Roca; el tercer, d'uns seus parents, i el quart, una poesia del mateix Josep Solà, que va escriure des del mirador de la costa de la Creu l'octubre de l'any 2005 i que, en part, fou reproduïda en el recordatori del

funeral oficial al temple de Moià el dia 19 de febrer, amb nombrosa assistència. Reposi en pau el difunt i rebin els seus familiars el nostre sincer condol.

Adéu, Josep

El coneixia de sempre. Casa seva era veïna de la casa de la meva àvia Vives i pot dir-se que les dues llars en formaven una de sola. No calia sortir al carrer per a comunicar-se. Una fràgil cleda de fusta al jardí era l'única cosa que podia treure intimitat a les dues famílies i jo em passava moltes tardes jugant amb la Ramona, la seva germana, i amb els cosins Vives i Sallas.

El Josep era un jove amb inquietuds intel·lectuals. Alumne del Pare Sagrera, li havia quedat l'empremta del gran esco-

lapi, tan recordat pels seus antics alumnes. Havia donat classes, era lector de bona literatura i escriptor-periodista com a col·laborador de LATOSCA.

En efecte, un grup de joves, capitanejats per Mn. Josep Estevadeordal, van fundar, l'abril de 1947, el periòdic LATOSCA. Amb la vida al davant, eren emprededors i sentien la inquietud que el nostre poble tingués notícia escrita dels esdeveniments de la vila.

A mi sempre m'ha agradat escriure, i la meua amiga, j germana del Josep, Ramona, tenia la santa paciència d'escoltar-me o llegir les meves fantasies, que més tard comentava amb el Josep. Un dia, amb gran sorpresa meua, es presentaren a casa el Josep Armadans i el Josep Solà per demanar-me si volia col·laborar a LATOSCA.

Jo em trobava confosa. Una cosa era escriure per a mi i una altra que sortís en una publicació mensual llegida per molts moianesos. Vaig resistir-m'hi: no tindria arguments, no tindria prou imaginació, no tindria capacitat per a omplir una pàgina de la revista.

Vaig deixar-los unes historietes i, uns quants dies més tard, van dir-me sincerament que aquells articles no podien interessar als lectors. Em veien capacitada per a escriure sobre Moià, la seva cultura, la seva història, tot el que podia referir-se al meu poble.

No vaig tenir valor per a rebutjar la proposta, pensant que el meu pas per LATOSCA duraria poc. Em sentia il·lusionada, per una part, i per l'altra, temerosa del meu fracàs.

En aquell temps, com que em sentia insegura, vaig adoptar el pseudònim EVA, que amagava la meua personalitat. A més, els meus articles eren en castellà, que en aquells moments era l'única llengua escrita que coneixia, i cal dir que em sentia satisfeta quan algú, que sabia qui s'amagava darrere el pseudònim, em parlava, igual que en el moment actual, amb simpatia dels meus articles. A ells, i

als qui ara fan semblantment, els estic agraïda.

I la vida passa i ara ha mort un dels últims supervivents fundadors de LATOSCA. Jo, molt més jove que ells, veig encara aquells nois que, agombolats per Mn. Estevadeordal, feien una pinya. Veig la sotana negra del mossèn abotonada de dalt a baix amb els col·laboradors que es reunien, parlaven o opinaven de LATOSCA. Perseverants, entusiastes, li van donar una empenta tal que fa que encara pervisqui.

El meu sentit homenatge, doncs, a Josep Solà. I el meu condol a l'esposa, germana i familiars, ja que jo mai no oblidaré el Josep, amb el seu tracte humà, les converses amenes i el somriure afectuós que sempre m'havia dispensat. La poesia del recordatori m'ha commogut. L'esperança de què ens parla és l'única cosa a la qual ens podem aferrar.

Agustina Cantó

En memòria d'un amic

Setanta-un anys de diferència separen la mort del Pare Sagrera de la d'en Josep Solà i Forcada, moianès dotat d'un gran intel·lecte que, amb l'ajut i guia del mestre escolapi, es va convertir en una persona que estimava amb força la seva família, amb molt seny, pacífic, pacient i amb les idees molt clares i estructurades. Mai no va presumir del que sabia ni del que tenia.

La seva discreció potser ha fet passar desapercebuda la tasca que va fer durant anys per la vila de Moià, però sobretot caldria parlar de la seva vinculació a la revista LATOSCA, com a membre fundador que en va ser, i de la seva vinculació a la Fundació Francesc Sagrera, sempre unit i col·laborant amb l'Isidre Prat, amb qui tenia sovint confidències d'un alt i envejable nivell intel·lectual.

Personalment he tingut la sort de conèixer força en Josep, sobretot els últims vint-i-cinc anys, ja que durant aquesta època també he treballat en pro

del record del Pare Sagrera dins la fundació que duu el seu nom.

Aquest escrit, doncs, vol retre un sentit homenatge a l'amic Josep Solà i, de retruc, a tots els deixebles del Pare Sagrera, tant als qui encara són vius com als qui ja són difunts, perquè tots porten o han portat el segell d'aquest escolapi, gran educador, fill de Breda, amb salut minsa i ànima gegant.

Joan Roca

Enyorança d'un parent

El nostre pare, Josep Solà i Clara, ja no hi és, però en honor i recordança seva volem deixar constància de l'estimació que professava, i que ens va transmetre, pels seus cosins i cosines. En Josep Solà 1 Forcada n'era un (de cosí germà) i des de sempre va representar per a nosaltres una persona de referència, destacable i destacada: home culte, agradable conversador, gran receptor i bon pensador. Anar a ca la tia Angeleta (mare d'en Josep) era per a nosaltres motiu de festa i sinònim de passar una bona estona. En vàrem gaudir moltes vegades.

El nostre pare, juntament amb la nostra mare, ens va ensenyar a mantenir el caliu familiar i la importància de conservar les arrels. Volem expressar, doncs, el nostre sentiment i dol pel recent traspàs d'aquest cosí que el nostre pare i tots els

de casa nostra, cal Carreter, vam estimar i respectar.

Des del record més sentit i l'enyorança ben viva del nostre pare Josep Solà, fem present igualment un sentiment de dolça esperança i serena resignació. Bon repòs, Josep!

Germans Solà Bujons

Comiat

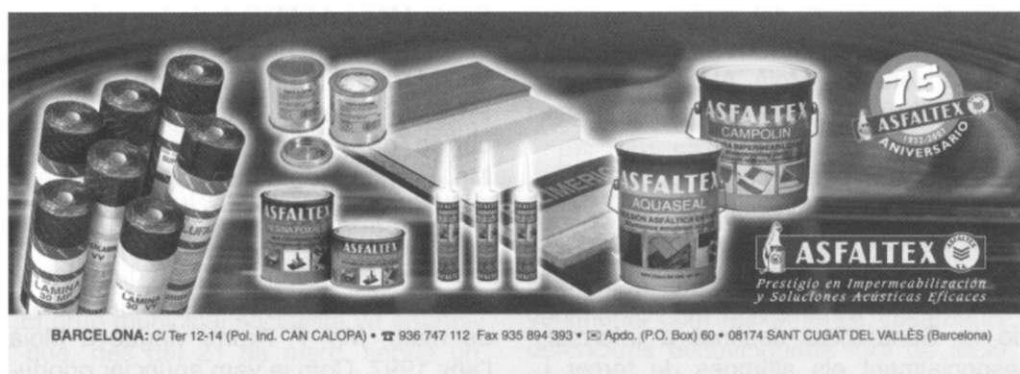
Amunt, amunt amb esperança.
Al cim, bategui el cor embadalit.
Ales als peus damunt la prada.
Estels als ulls vers l'infinit.

Respira flaires perfumades.
Abraça el vent que et vol besar.
Emplena't de cel i llums daurades,
prop del far del nostre navegar.

Viu la bellesa del paratge.
El món també és immens jardí.
Pelegrí, fem-ne bagatge,
mentre puguem fer camí.

Per si un dia s'és albada,
remor, fragància o ventijol,
o una llum d'uní estelada,
a la vall que ens fou bressol.

Josep Solà i Forcada

NOTICIARI

LLEURE I CULTURA

El diumenge 13 de febrer, durant tot el dia, va tenir lloc al camp de golf de Montbrú el 5è Torneig de Sant Valentí. A les nou del vespre, a l'Ateneu, sessió cinematogràfica.

El divendres 18 del mateix mes, a dos quarts d'onze del vespre, es va fer a l'Ateneu la presentació del vídeo de la «Festa del porc» i una tertúlia sobre la pròxima edició.

El diumenge 20 a les set del vespre tingué lloc a l'Ateneu la conferència «Projectes educatius infantils sense l'educació pública», a càrrec de Jaume Pous.

El divendres 25 a les deu del vespre, a l'Auditori de Sant Josep, s'oferí un concert organitzat pels Amics del Jazz.

Per al dissabte 26 el GEMI va programar una excursió a la Roca Lladre (cim de 908 m, a la Garrotxa).

El diumenge 27 a les avuit del vespre, a l'Ateneu, es projectà una pel·lícula.

El dissabte 5 de març a les cinc de la tarda va començar a la plaça Major una cercavila infantil amb motiu de Carnestoltes, seguida de berenar, ball i animació, acte organitzat per l'agrupament escolta.

El diumenge 6 del mateix mes, al Circuit Verd, es van desenvolupar les XXIII 3 Hores de Moià. Al camp de golf de Montbrú, Prova Ranking Manresa P&P Club.

El dimecres 9, al camp de golf, es disputà el Trofeu Golf i Botifarra.

Els dies 9 i 10 de març va venir a Moià el Bus de les Professions, una unitat mòbil del Departament d'Ensenyament de la Generalitat destinat a informar (especialment els alumnes de tercer i

quart d'ESO) sobre la formació professional. L'autobús s'instal·là a la plaça del Saiol i es féu una conferència (el dia 9, a les sis de la tarda) a Can Carner.

El dissabte 12 de març, a l'Espai Cultural "Les Faixes", va tenir lloc un sopar popular i festa de Carnestoltes. Però la rua s'hagué d'ajornar fins al dissabte següent, 19 de març, en què, a partir de dos quarts de set del vespre, les carrosses i comparses van recórrer una sèrie de carrers i places de la vila (pl. Catalunya, c/ Onze Setembre, av. Prat de la Riba, c/ del Vall, Carreró, c/ del Forn, pl. de St. Sebastià, c/ Francesc Vinas, baixada del Mestre, av. de la Vila, c/ del Remei i c/ Feliu Comadran).

Del 22 de març a l'1 d'abril hi havia programada una exposició de pintura de Queralt Armengol i Marceló (moianesa estudiant de Belles Arts), a Barcelona (Centre Cívic Matas i Ramis, barri d'Horta-Guinardó).

CANVI DE RECTOR

Com s'explica detalladament en un altre lloc d'aquest número, Mn. Francesc Xavier Arumí i Sala va cessar, per raons de salut, com a rector de la parròquia de Santa Maria de Moià (i de les sufragànies de Sant Pere de Ferrerons, Sant Pere de Marfà i Sant Feliu de Rodors). Provisionalment el substitueix, amb el càrrec de «administrador parroquial», Mn. Ramon Muntadas i Vilaseca, que ja és rector de Collsuspina i de Castellterçol, a més d'arxiprest del Moianès. El cessament i el nomenament duen data del 12 de febrer, però es feren efectius el dia 1 de març. Mn. F. Arumí vingué a Moià l'any 1997. Com ja vam anunciar oportu-

nament, l'escolapi P. Mateu Trenchs exerceix, des de principis d'aquest curs, com a vicari de Moià. Per a contactar-hi, heus ací el seu telèfon mòbil: 678 25 42 39.

CONSORCI DEL MOIANÈS

El Consorci del Moianès va organitzar una sèrie d'actes, per als dies 19 i 20 de març, amb motiu de la inauguració de les obres de restauració de la poua 3 de la Ginebreda (Castellterçol).

També ha convocat el Segon Concurs d'Idees Joves del Moianès. Per a més informació, tel. 93 830 14 18 o bé el c/e empreses@consorcidelmoianes.cat.

PERSONALS

El dia 28 de novembre de l'any passat van celebrar les noces d'or matrimonials els esposos Josep Petitbò i Carme Perarnau, amb una missa a l'església de l'Escola Pia i un dinar de germanor, acompanyats de familiars i amics. Per molts anys!

La jove Núria Ubasart i Gonzalez, oriündia de Moià i resident a Castellar del Vallès, ha acabat la carrera d'arquitectura a la Universitat Politècnica de Catalunya. L'enhorabona a la nova professional!

NOTA SUPPLICADA

La família de Josep Solà i Forcada (el qual finà el 18 de febrer proppassat) dóna les gràcies a tothom qui els va expressar el seu suport i acompanyament amb motiu d'aquesta irreparable pèrdua.

MISCEL·LÀNIA

El dimecres 23 de febrer a dos quarts de nou del vespre, a l'Auditori de Sant Josep, es va fer una reunió per parlar de la processó del Divendres Sant a Moià, reunió convocada pels Armats, la Congregació dels Dolors i la regidoria de Cultura i Tradicions.

El grup municipal socialista va anunciar que, des del 21 de març, tindria un blog a internet, titulat «Enamorats de

Moià», per informar i opinar sobre temes de la vila. El grup Entesa per Moià també invita a visitar la seva pàgina web (www.entesapermoia.net).

Ràdio Moià (107,8 FM) emet cada dimecres a les nou del vespre el programa «El xiu-xiu 6», amb diversos ingredients, com ara entrevistes, concursos, notícies, música, etc.

TVMoianès (www.moianes.tv) ofereix també informació diversa.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Said Guillaumet i Clotet, fill de Xavier i de Núria, dia 16 de febrer.

Otger Clara i Fernandez, fill de Jordi i de Maria Teresa, dia 15 de febrer.

Itzan Moreno del Cabo, fill de Jorge i d'Encarnación, dia 19 de febrer.

Otger Ferrer i Forcada, fill de Xavier i de Cristina, dia 21 de febrer.

Wen Jing, filla de Deli Lin i de Xiade Hu, dia 19 de febrer.

Seta Koita, filla de Lamha i de Heinda, dia 22 de febrer.

Xavi Quirante i Garcia, fill de Francisco Javier i d'Estefania-Reyes, dia 26 de febrer.

*

L'enhorabona als venturosos pares.

Defuncions

Josep Solà i Forcada, de vuitanta-nou anys, dia 18 de febrer.

Encarnació Canet i Vilella, de cent anys, dia 18 de febrer.

Al cel sien. Donem el condol als seus familiars.

NOTA DE LA REDACCIÓ

Els qui vulguin donar-nos articles, notícies o altre material per al pròxim número han de fer-nos-ho arribar abans del dia 25 d'abril, en què tancarem l'edició. Demanem que hom ens informi d'esdeveniments com naixements, casaments, defuncions esdevingudes fora de Moià, finals de carrera, festes familiars, activi-

tats d'entitats, etc. (es pot fer, per exemple, a través del nostre correu electrònic latosca@latosca.org). Agraïrem també que els encarregats de repartir programes per les botigues i cartelleres ens en deixin un exemplar a la nostra bústia de Can Carner (on també hom pot dipositar

la correspondència adreçada a LA TOSCA). Gràcies.

Així mateix, valdria la pena que els subscriptors ens informessin dels canvis de domicili o de titularitat de la subscripció, a fi d'evitar extraviaments dels exemplars que enviem per correu.

¿Ja tens el llibre
Moià, sempre Moià,
de Liduvina Daví?
Es troba a les llibreries de la vila.

Un llibre indispensable:
Moià, 1947-2006.
«La Tosca», seixanta
anys de vida moianesa,
de Jaume Clarà i Arisa,
profusament il·lustrat

**Per a dents
més blanques**

DENTIBLANC

El dentífric amb extracte de papaia,
d'enèrgica acció emblanquidora.

**DENTS NETES,
BLANQUES I
BRILLANTS**

Demani consell farmacèutic.